

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

**Тема: ГОВОРНО- ЈЕЗИЧКИ РАЗВОЈ КОД ДЕЦЕ СА ИНТРАКРАНИЈАЛНИМ
КРВАРЕЊЕМ НА РОЂЕЊУ**

Кандидат: мр. Зорице Живковић

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Датум и орган који је именовао комисију: 24.01.2012. године; Веће за мастер, специјалистичке и докторске студије, Универзитета у Београду, Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију

Састав комисије:

1. Др Славица Голубовић, редовни професор, логопедија, 31.03.1998. Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Универзитет у Београду
2. Др Зорка Кашић, редовни професор, лингвистика и фонетика, 04.11.2002. Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Универзитет у Београду
3. Др Мирослав Симић, редовни професор, физикална медицина и рехабилитација, Факултет политичких наука, Универзитет у Београду

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. **Име, име једног родитеља, презиме:** Зорица (Радован) Живковић
2. **Датум и место рођења, општина, република:** 28.11.1969. Бјело Поље, Црна Гора.
3. **Датум одбране, место и назив магистарске тезе:** 12.03.2010.год. на Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију, Универзитета у Београду *„Покретљивост артикулационих органа код деце са церебралном парализом“*
4. **Научна област из које је стечено звање магистра наука:** Логопедија
5. **Приказ научних и стручних радова са оценом:** Зорица Живковић је до сада публиковала, у целини или у изводу :

РАДОВИ ШТАМПАНИ У ЧАСОПИСУ МЕЂУНАРОДНОГ ЗНАЧАЈА- M23

1. Живковић З. Голубовић С.. (2010). Изговор гласова код деце са церебралном парализом. *Дефектплогија , Defectology*, 2010, 16 (2): 135-142. Index Copernicus sa IC Value 3.74 ISSN m1512-6994.
2. Живковић З. Голубовић С. (2012). Покретљивост језика код пацијената са церебралном парализом. *Војносанитетски преглед*, Београд. У штампи- потврда.

РАД ШТАМПАН У ТЕМАТСКОМ ЗБОРНИКУ МЕЂУНАРОДНОГ ЗНАЧАЈА M14 - 4

1. Zivkovic Z., Golubovic S. (2009). The intelligibility of speech in children with cerebral palsy. Chapter in book: S. T. Jovičić, M. Sovilj (eds.), *SPEECH AND LANGUAGE: Interdisciplinary Research, III*. LAAC and IEPPS, Belgrade, ISBN 978-86-81879-27-6, pp. 424-440.

РАД САОПШТЕН НА СКУПУ МЕЂУНАРОДНОГ ЗНАЧАЈА ШТАМПАН У ЦЕЛИНИ- PROCEEDINGS (M33 =1)

1. Живковић З. Голубовић С. (2010). Функционално стање артикулационих органа пацијената са церебралном парализом. Functional condition of articulation organs in patients with cerebral palsy. *Сметње и поремећаји: Феноменологија, превенција и третман, II део./ Disabilities and Disorders: Phenomenology, Prevention and Treatment, Part II, Priredile*-Edited by Јасмина Ковачевић & Весна Вучинић. *Научни скуп Златибор*, стр. 25-40. ISBN: 978-86-80113-99-9.
2. Живковић З. (2010). Примена ВТ-токсина у лечењу спастичне дисфоније. *Међународна научно-стручна конференција „Унапређење квалитета живота деце и младих“*, Тузла , 2010. ISSN 1986-9886, стр. 465-470.

РАД САОПШТЕН НА СКУПУ МЕЂУНАРОДНОГ ЗНАЧАЈА ШТАМПАН У ИЗВОДУ

1. Zivkovic, Z. Djokic, V., Djuricic Z., Nikolic, N. (2010). Prelingual Development in Children with Cerebral Palsy. 8th *Internacional Congress on Cerebral Palsy*, Bled, Slovenia, Abstract Book, p. 74.
2. Живковић З. Прица Н. (2008). Рано откривање манифестација поремећаја говора код деце са церебралном парализом. *Међународна конференција, Истраживања и иновације у едукацији и рехабилитацији*, 28.-29.11. 2008, Тузла.
3. Прица Н. Живковић З. (2008). Деца са церебралном парализом у редовним школама. *Међународна конференција, Истраживања и иновације у едукацији и рехабилитацији*, 28.-29.11. 2008, Тузла.

РАД ШТАМПАН У ЗБОРНИКУ РАДОВА

1. Вујовић Д. Живковић З. Прица Н. (2000). Прелингвална фаза код деце са церебралном парализом. *Звук, глас, говор-дете са церебралном парализом. Специјална болница за церебралну парализу и развојну неурологију*, Београд, стр. 4-46.

РАД САОПШТЕН НА СКУПУ НАЦИОНАЛНОГ ЗНАЧАЈА ШТАМПАН У ИЗВОДУ

1. Живковић З. Голубовић С. (2010). Интонација, интензитет и боја гласа пацијената са церебралном парализом. *„Дани дефектолога Србије“*, Златибор, 15-18. Јануар 2010. *Зборник резимеа*, стр. 41.

Од наведених, један рад је публикован у часопису међународног значаја на СЦИ листи (М23), једно поглавље у монографији међународног значаја (М14), два рада у просидингу (М33), два рада у часопису водећег националног значаја (М51), три рада у изводу са скупа међународног значаја (М34), један рад у целини националног значаја (М63) и један рад са скупа националног значаја штампан у изводу (М64). Сви радови су коауторски. Радови показују претходно искуство кандидата са популацијом фокусираном у планираној докторској дисертацији (децом и младима са церебралном парализом), као и њено познавање проблематике везане за њихов говорно-језички развој.

III ОБРАЗЛОЖЕНИ КРИТЕРИЈУМИ И РАЗЛОЗИ НА ОСНОВУ КОЈИХ СЕ ЗАСНИВА ПОЗИТИВНА ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Укупан професионални развој мр. Зорице Живковић усмерен је ка сметњама у развоју деце са церебралном парализом. Са успехом је одбранила магистарску тезу, *„Покретљивост артикулационих органа код деце са церебралном парализом“*, 2010, на Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију из исте уже научне области као што је тема предложене докторске дисертације, а публикованим радовима показала интерес за истраживачки рад, као и за даљи развој својих знања у области интервенције и подршке овој деци. Запослена је у *Специјалној болници за церебралну парализу и развојну неурологију* од 1995.г. као дипломирани логопед. Објавила је 10 радова из области церебралне парализе.

Имајући све ово у виду, **Комисија је сагласна да је кандидат подобан и компетентан за рад на предложеном темом.**

IV ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

Име, име једног родитеља, презиме: Славица (Милан) Голубовић

Датум и место рођења, општина, република: 11.10.1951. Лендава, Словенија.

Приказ научно стручних радова са оценом

Комисија **предлаже проф. др Славицу Голубовић, редовног професора Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду, академика Руске академије природних наука, за ментора предложене докторске дисертације.**

Проф. Др Славица Голубовић сада предаје *Патологију језика код деце, Патологију језика код одраслих, Дислексија и дисграфија на мастер студијама, и Развојне језичке поремећаје на докторским студијама на Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду, као и Медицинске основе поремећаја говора и гласа на Медицинском факултету Универзитета у Новом Саду*. Посебно је заинтересована за област патологије говора и језика развојног доба, о чему говори већина њених објављених истраживачких и теоријских радова. Дугогодишње искуство, као и руковођење и учешће у већем броју националних пројеката Министарства за науку Србије и међународних пројеката који су се односили на развојне или стечене неурокогнитивне поремећаје, као на пример : “*Феноменологија сметњи и поремећаја у развоју*” (2002-2005), “*Интердисциплинарна истраживања говорно-језичких ресурса српског језика*”(148028 од 2006 -2010),” *Интердисциплинарна истраживања квалитета вербалне комуникације*” (ОИ 78027 од 2011-2014), *Е-Логопед* (ТР 32032 од 2011-2014), *Аудио библиотека за особе са инвалидитетом* (2011-2014 АП Војводина) и *Темпус пројекат ЕУ “Идентификација и подршка студентима са дислексијом у високом образовању”*(2009-2011), чини је посебно подобном за ментора предложене докторске дисертације. Проф др Славица Голубовић је аутор 25 књига, 25 поглавља у монографијама и тематским зборницима радова водећег међународног значаја и више од 350 објављених радова и саопштења на националним и међународним научним скуповима. штампаним у часописима и изводима у часописима са SCI листе.

У оквиру уже истраживачке области у којој кандидаткиња пријављује пројекат докторске тезе, проф. Голубовић је објавила већи број радова.

На основу увида у биографију, стручну, научну и педагошку активност Комисија сматра да проф. др. Славица Голубовић испуњава услове, прописане Законом о високом образовању и Статутом Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, и предлаже је за ментора кандидаткиње мр Зорице Живковић, приликом израде докторске дисертације.

В ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

Оцена:

1. Формулације назива дисертације **Назив** „ГОВОРНО ЈЕЗИЧКИ РАЗВОЈ КОД ДЕЦЕ СА ИНТРАКРАНИЈАЛНИМ КРВАРЕЊЕМ НА РОЂЕЊУ“ јасно одражава предмет истраживања; **Комисија** га сматра подобним насловом предложене докторске дисертације.

2. Предмета истраживања

Проблем церебралне парализе и интракранијалне хеморагије дуго се истражује код нас и у свету, с тим што код церебралне парализе у најранијем узрасту фокус је више усмерен на моторни дефицит а мање на когнитивне сметње и говорно-језички развој, док је код интракранијалних хеморагија пажња усмерена на све неуро-развојне функције. Резултати истраживања неких аутора (*Rizzotto Schirmer C, Wetters Portugez M, Lahorgue Nunes M. Clinical Assessment of Language Development in Children at Age 3 Years that were born Preterm. Arq Neuropsiquiatr 2006;64(4): 926-931*), показују да је интракранијална хеморагија И/ ИИ, узрок неуроразвојних поремећаја, што је нарочито изражено током прве године живота. Деца спорије напредују у баблингу као најранијем облику говорне продукције. Код неких се испољава дефицит и у каснијем развоју експресивног говора између 18-30 месеца живота.

Други аутори указују да превремено рођена деца код којих није дијагностикована хеморагија нису имала значајнија говорно језичка одступања у односу на децу рођену у термину (*Rvachew S, Creighton D, Feldman N, Sauve R. Vocal development of infants with very low birth weight. Clin Ling Phon 2005;19(4):275-94.*).

Ова проблематика има свој теоријски (расветљавање патолошког али и нормалног развоја), као и практичан значај (формулисање принципијелних модела интервенције и побољшање даљег квалитета живота и образовања код деце са церебралном парализом).

Комисија сматра предмет истраживања подобним.

3. Познавања проблематике на основу изабране литературе

Кандидат у свом предлогу пројекта докторске дисертације наводи референце које већином припадају високо рангираним научним часописима, од чега публикованих од 2005. године до данас. Наведеним радовима релативно равномерно су покривени теоријски оквир рада и емпиријски подаци из досадашњих истраживања везаних за предложену тему докторске дисертације. На основу наведеног, **Комисија сматра да кандидат познаје проблематику коју жели да истражује.**

4. Циљеви истраживања

Основни циљ овог истраживања је да се утврди ток говорно- језичког развоја у прве три године живота код деце код које је дијагностикована *церебрална парализа*, као и код деце са *интракранијалном хеморагијом првог и другог степена*.

Да би се циљ остварио постављени су следећи задаци:

- 1) Утврдити како је протекла прелингвална фаза (гукање и брбљање) код деце код које је дијагностикована *церебрална парализа*.
- 2) Утврдити како је протекла прелингвална фаза (гукање и брбљање) код деце код које је дијагностикована *интракранијална хеморагија првог и другог степена*.
- 3) Утврдити појаву првих речи са значењем код деце код које је дијагностикована *церебрална парализа*.
- 4) Утврдити појаву првих речи са значењем код деце код које је дијагностикована *интракранијална хеморагија првог и другог степена*.
- 5) Утврдити брзину развоја речника код деце код које је дијагностикована *церебрална парализа*.
- 6) Утврдити брзину развоја речника код деце код које је дијагностикована *интракранијална хеморагија првог и другог степена*.
- 7) Утврдити квалитет изговора гласова код деце код које је дијагностикована *церебрална парализа*.
- 8) Утврдити квалитет изговора гласова код деце код које је дијагностикована *интракранијална хеморагија првог и другог степена*.

Постављени циљеви су у складу са оквирима које поставља задата тема, те их Комисија сматра подобним.

5. Очекивани резултати . Кандидат претпоставља да :

- Прејезички развој код деце код којих је дијагностикована *церебрална парализа* касни у односу на здраву децу.
- Кашњење је најизраженије код појаве речи са значењем, брзини развоја речника, као и сам квалитет експресивног говора.
- Прејезички развој код деце код којих је дијагностикована *интракранијална хеморагија првог и другог степена* касни.
- Говорно-језички развој код деце између друге и треће године живота код којих је дијагностикована *интракранијална хеморагија* је у оквирима типичног развоја.

У целини, наведене претпоставке су у складу са у предлогу датим теоријским оквиром, као и налазима сличних савремених студија. **Комисија сматра да су постављене хипотезе подобне.**

6. План рада

Кандидат планира да изврши испитивање говорно- језичког развоја у групи деце са интракранијалном хеморагијом и компарабилној групи деце са церебралном парализом.

Комисија сматра да су постављени задаци истраживања подобни.

7. Метода и узорак истраживања

Узорак је сачињен од 60 деце која су пацијенти *Специјалне болнице за церебралну парализу и развојну неурологију* у Београду. Код половине узорка је констатована интракранијална хеморагија првог и другог степена, док другу половину чине деца са церебралном парализом. Претходно је урађен пилот пројекат који је презентован на „8 th International Congress on Cerebral Palsy“ 2010, Bled, Slovenia, Abstract Book, p. 74.

Предложена је примена следећих инструмената и поступака:

У овом истраживању биће коришћен: *Дијагностички комплет за испитивање способности говора, језика, читања и писања* (Јадранка Бјелица, Илона Посохова, Загреб 2001). Из овог дијагностичког комплета користиће се:

1. А-тест који испитује „Развој говора у прве три године живота“.

Тест испитује следећа функционална стања:

А) Психофизиолошки развој детета у примарном животу (приближно одређење у ком месецу живота се појавила функција)

Б) Физиолошки развој

Ц) Психосоцијални развој

Д) Развој говора током прве године живота

Е) Разумевање говора

Ф) Брзина развоја речника

Комисија сматра планирани метод подобним.

8. Методе статистичке обраде података и осталих релевантних података

У статистичкој обради добијених резултата користиће се статичка анализа адекватна постављеним захтевима, уз помоћ Статистичког пакета СПСС-17.

Комисија сматра општи приступ обради података подобним.

ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА

Кандидат, мр Зорица Живковић, претходно је са успехом одбранила магистарску тезу из исте уже научне области као што је тема предложене докторске дисертације, а до сада публикованим истраживањима показала интерес и способност за даљи истраживачки рад.

На основу увида у биографију, стручну и научну активност кандидата мр Зорице Живковић, Комисија сматра да кандидат **испуњава услове** по Закону о научно истраживачкој делатности и Статуту Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, **за израду докторске дисертације**, с обзиром да има:

- одбраћену магистарску тезу и академски назив магистра наука,
- радове објављене у часописима националног, водећег националног и међународног значаја;
- радове саопштене на домаћим и међународним научним скуповима, штампане у целини или у изводу,

Предложена тема докторске дисертације јасно произилази из досадашњег професионалног ангажовања кандидата. Тема је актуелна и повезује више истраживачких области. Ова студија би могла допринети увећању још увек релативно скромне емпиријске базе података везане за интракранијално крварење и церебралну парализу у нашој популацији (нарочито код мале деце), и провери самог тока говорно- језичког развоја код деце са церебралном парализом и интракранијалном крварењем у прве три године живота.

Теоријски основ је заснован на савременој литератури, а само истраживање адекватно покрива постављене циљеве. Може се очекивати да би **резултати могли представљати значајан допринос корпусу истраживачких радова у овој области.**

Због свега наведеног, Комисија предлаже Већу за мастер, специјалистичке и докторске студије, Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, Универзитета у Београду, да **прихвати овај извештај са измењеним називом и одобри израду докторске дисертације под називом „ГОВОРНО ЈЕЗИЧКИ РАЗВОЈ КОД ДЕЦЕ СА ИНТРАКРАНИЈАЛНИМ КРВАРЕЊЕМ НА РОЂЕЊУ“**, кандидата мр. **Зорице Живковић.**

У Београду, 13.02 2012.

Чланови комисије :

1. Проф. др Славица Голубовић, редовни професор
Факултета за специјалну едукацију и
рехабилитацију, Универзитет у Београду,
ментор
2. Зорка Кашић, редовни професор Факултета за
специјалну едукацију и рехабилитацију
3. Проф. др Мирослав Симић, редовни професор
Факултета политичких наука, Универзитет у
Београд

Додатак уз образац 1.

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ
за кандидата **мр. Зорица Живковић**

Име и презиме ментора: **проф др Славица Голубовић**
Звање : **редовни професор**

Списак радова који квалификују ментора за вођење докторске дисертације:

1. Golubović S. (2011). Motorički poremećaji govora. *Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu*, Merkur, Beograd. ISBN : 978- 86-6203-019-1. Обим 252.str. M 13
2. Golubović, S. (2007). Fonološki poremećaji. *Društvo defektologa Srbije*, Merkur, Beograd . ISBN 978-86-84765-15-6, COBISS. SR- ID 145707020. Обим 290 стр. M13
3. Golubović S. (2007). Poremećji fluentnosti govora. *Društvo defektologa Srbije*. Merkur, Beograd. ISBN 978-86-84765-16-3, COBISS. SR-ID 145714444. Обим 290 str. M13.
4. Zivkovic, Z. Golubovic, S. (2012). The tongue mobility in patients having the cerebral palsy. Pokretljivost jezika kod pacijenata sa cerebralnom paralizom. *Vojnosanitetski pregled*, u štampi. M 23.
5. Živković Z. Golubović, S.(2010). Izgovor glasova kod dece sa cerebralnom paralizom. *Defektplogija, Defectology*, 2010, 16 (2): 135-142. Index Copernicus sa IC Value 3.74 ISSN m1512-6994. M23
6. Zivkovic Z., Golubovic S. (2009). The intelligibility of speech in children with cerebral palsy. Chapter in book: S. T. Jovičić, M. Sovilj (eds.), *SPEECH AND LANGUAGE: Interdisciplinary Research, III*. LAAC and IEPPS, Belgrade, ISBN 978-86-81879-27-6, pp. 424-440. M14
7. Živković Z. Golubović S. (2010). Funkcionalno stanje artikulacionih organa pacijenata sa cerebralnom paralizom/ Functional condition of articulation organs in patients with cerebral palsy. *Smetnje i poremećaji: Fenomenologija, prevencija i tretmen, II deo./ Disabilities and Disorders: Phenomenology, Prevention and Treatment, Part II, Priredile*-Edited by Jasmina Kovačević & Vesna Vučinić. *Naučni skup Zlatibor*, str. 25-40. ISBN: 978-86-80113-99-9.M33.

Заокружити одговарајућу опцију (А, Б, В, или Г)

А) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији техничко-технолошких, природно- математичких и медицинских наука ментор треба да има најмање три рада са SCI, SSCI, AHCI ili SCIE листе, као и Math-Net, Ru liste.

Б) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији друштвено-хуманистичких наука ментор треба да има најмање три рада са релевантне листе научних часописа (Релевантна листа научних часописа обухвата SCI, SSCI, ACHI i SCIE листе, као и ЕРИХ листу, листу часописа које је Министарство за науку класификовало као M24 и додатну листу часописа коју ће, на предлог универзитета, донети Национални савет за високо образовање. Посебно се вреднују и монографије које Министарство науке класификује као M11, M12, M13, M14, M41 и M51,).

В) У случају израде докторске дисертације према ранијим прописима за кандидате који су стекли академски назив магистра наука ментор треба да има пет радова (референци) које га, по оцени Већа научних области, квалификују за ментора односне дисертације.

Г) У случају да у ужој научној области нема квалификованих наставника, приложити одлуку Већа докторских студија о именовању редовног професора за ментора.

Датум

М.П.

Декан Факултета